पुष् 1, 4, 9 P. (पोषति, पुष्यति, पुष्णाति, पुष्ट or पुषित) 1 To nourish, foster, rear, bring up, nurture; तेनाद्य वत्समिव लोकममुं पुषाण Bh. 2. 46; पुष्णामि चौषधीः सर्वाः Bg. 15. 13; Bk. 3. 13; 17. 32. -2 To support, maintain, bear. -3 To cause to thrive or grow, unfold, develop, bring into relief; पुपोष लावण्यमयान् विशेषान् Ku. 1. 25; R. 3. 32; न तिरोधीयते स्थायी तैरसौ पुष्यते परम् S. D. 3. -4 To increase, augment further, promote, enhance; पञ्चानामपि भूतानामुत्कर्षं पुपुषुर्गुणाः R. 4. 11; 9. 5. -5 To get, possess, have, enjoy; विमुक्तः संकल्पः किमभिलषितं पुष्यति न ते Bh. 3. 34. -6 To show, exhibit, bear, display; वपुरभिनवमस्याः पुष्यति स्वां न शोभाम् Ś. 1. 19; Ku. 7. 18, 78; R. 16. 58; 18. 32; न हीश्वरव्याहृतयः कदाचित् पुष्णन्ति लोके विपरीतमर्थम् Ku. 3. 63; सूर्यापाये न खलु कमलं पुष्यति स्वामभिख्याम् Me. 82. -7 To be increased or nourished, thrive, prosper. -8 To magnify, extol. -9 To bud, bloom, blossom; पुष्यत्पुष्करवासितस्य पयसो गण्डूषसंक्रान्तयः U. 3. 16. Māl. 9. 34. -10 To share, divide. -II. To shine, beam, gleam; साधु साध्विति संहृष्टाः पुष्यमाणैरिवाननैः Mb. 12. 58. 26. *-Caus.* or 10 U. (पोषयति-ते) 1 To nourish, bring up, maintain &c. -2 To increase, promote. -3 To take care of, provide for. -4 To put on, wear.

पुष् *a.* 1 Nourishing. -2 Showing, displaying; योषितामातिमदेन जुघूर्णविभ्रमातिशयपुंषि वपूंषि Śi. 10. 32.

पुष्कम् Nourishment, nutrition.

पुष्ट *p. p.* [पुष्-क्त] 1 Nourished, fed, reared, brought up. -2 Thriving, growing, strong, fat. -3 Tended, cared for. -4 Rich, magnificently provided. -5 Complete, perfect. -6 Full-sounding, loud; स्वरेण हृष्टपुष्टेन तुष्टाव मधुसूदनम् Mb. 12. 47. 14. -7 Eminent. **-ष्टः** N. of Viṣṇu. **-ष्टम्** 1 Nourishment. -2 Acquisition, gain (Ved.). **-Comp.** **-अङ्ग** *a.* fat-limbed, well-fed. **-अर्थ** *a.* fully intelligible.

पुष्टिः *f.* [पुष् भावे-क्तिन्] 1 Nourishing, breeding, or rearing. -2 Nourishment, growth, increase, advance; यत् पिंषतामपि नृणां पिष्टोऽपि तनोषि परिमलैः पुष्टिम् Bv. 1. 12. -3 Strength, fatness, fulness, plumpness; अन्धस्य दृष्टिरिव पुष्टिरिवातुरस्य Mk. 1. 49. -4 Prosperity, thriving. -5 Maintenance, support. -6 Wealth, property, means of comfort; तस्मिन्नपुष्यन्नुदिते समग्रां पुष्टिं जनाः पुष्य इव द्वितीये R. 18. 32. -7 Richness, magnificence. -8 Development, perfection. -9 N. of a ceremony performed for the attainment of welfare; also पुष्टिकर्मन् q.v. **-Comp.** **-कर** *a.* nourishing, nutritive. **-कर्मन्** *n.* a religious ceremony performed for the attainment of worldly prosperity. **-कान्तः** an epithet of Gaṇeśa. **-द** *a.* 1 nourishing. -2 causing growth or prosperity. **-दः** N. of a medicinal plant (Mar. आसंध). **-मार्गः** N. of the doctrine of a Vaiṣṇava sect founded by Vallabhāchārya. **-वर्धन** *a.* promoting welfare, causing prosperity. (**-नः**) a cock.

पुष्करम् [पुष्कं पुष्टिं राति, रा-क; cf. Uṇ. 4. 4] 1 A blue lotus; Nelumbium speciosum; ताः कान्तैः सह करपुष्करेरितामुब्व्यात्युक्षीमाभिसरणग्लहामदीव्यन् Śi. 8. 32. -2 The tip of an elephant's trunk; आलोकपुष्करमुखोल्लसितैरभीक्ष्णमुक्षांबभूवुरभितो वपुरम्बुवर्षैः Śi. 5. 30. -3 The skin of a drum, *i. e.* the place where it is struck; पुष्करेष्वाहतेषु Me. 68; R. 17. 11. -4 The blade of a sword; क्रोधेनान्धाः प्राविशन् पुष्कराणि Śi. 18. 17. -5 The sheath of a sword. -6 An arrow. -7 Air, sky, atmosphere; पुष्करं पूरयामासुः सिंहनादेन भूयसा Śiva B. 18. 50. -8 A cage. -9 Water. -10 Intoxication. -11 The art of dancing. -12 War, battle. -13 Union. -14 N. of a celebrated place of pilgrimage in the district of Ajmere. -15 The bowl of a spoon. -16 A part, portion. -17 The tip of the elephant's trunk; Mātaṅga L. 2. 2; 3. 1; 5. 8; 6. 9. **-रः** 1 A lake, pond; पुष्करे दुष्करं वारि ... Jyotistattvam. -2 A kind of serpent. -3 A kind of drum, kettledrum; अवादयन् दुन्दुभींश्च शतशश्चैव पुष्करान् Mb. 6. 43. 103. -4 The sun. -5 An epithet of a class of clouds said to cause dearth or famine; Me. 6. (v. l. पुष्कल); तदीयास्तोयदेष्वद्य पुष्करावर्तकादिषु । अभ्यस्यन्ति तटाघातम् Ku. 2. 50. -6 An epithet of Kriṣṇa. -7 An epithet of Śiva. -8 The Sārasa bird. -9 An inauspicious conjunction of planets. **-रः, -रम्** N. of one of the seven great divisions of the universe. **-Comp.** **-अक्षः** an epithet of Viṣṇu; ध्वजाग्रे पुष्कराक्षस्य तार्क्ष्यः संनिहितोऽभवत् Bm. 2. 108. **-आख्यः, -आह्वः** the (Indian) crane. **-आवर्तकः** an epithet of a class of clouds said to cause dearth or famine; जातं वंशे भुवनविदिते पुष्करावर्तकानाम् Me. 6; Ku. 2. 50, Ve. 3. 2. **-तीर्थः** N. of a sacred bathing-place; see पुष्कर above. **-नाभः** an epithet of Viṣṇu. **-पत्रम्** a lotus-leaf. **-प्रियः** wax. **-बीजम्** lotus-seed. **-विष्टरः** the god Brahmā; जगाम लोकं स्वमखण्डितोत्सवं समीडितः पुष्करविष्टरादिभिः Bhāg. 3. 19. 31. **-व्याघ्रः** an alligator. **-शिखा** the root of a lotus. **-सारी** a kind of writing; L. V. **-स्थपतिः** an epithet of Śiva. **-स्रज्** *f.* a garland of lotuses. *-m.* (du.) N. of the two Aśvinīkumāras.

पुष्करायते Den. Ā. To act as a drum.

पुष्करिका A kind of disease (abscess on the penis).

पुष्करिणी 1 A female elephant. -2 A lotus-pool. -3 A piece of water, lake or pool in general; ततः पुष्करिणीं वीरौ पम्पां नाम गमिष्यथ Rām. 3. 73. 11. -4 The lotus-plant.

पुष्करिन् *a.* (-णी *f.*) Abounding in lotuses. *-m.* An elephant.

पुष्कल *a.* [पुष्-कलच् किच्च; पुष्कसिध्मा०लच् वा Tv.] 1 Much, copious, abundant; भक्षितेनापि भवता नाहारो मम पुष्कलः H. 1. 81; प्रजां प्राप्नोति पुष्कलाम् Ms. 3. 277; Pt. 1. 63. -2 Full, complete; स्तुवन्ति त्वां स्तुतिभिः पुष्कलाभिः Bg. 11. 21; आविरासीद्यथा प्राच्यां दिशीन्दुरिव पुष्कलः Bhāg. 10. 3. 8. -3 Rich, magnificent, splendid. -4 Excellent, best, eminent. -5 Near. -6 Loud, resonant, resounding. **-लः** 1 A kind of drum. -2 An epithet of Śiva. -3 Of mount Meru,